

Regionale verschillen in aandeel hoogopgeleiden en arbeidsparticipatie

Kasper Leufkens en Martijn Souren

De behaalde opleiding bepaalt in hoge mate of iemand werkt en wat het niveau is van zijn of haar beroep. Dit artikel gaat in op de verschillen tussen provincies in het aandeel hoogopgeleiden en hun arbeidsparticipatie. In de Randstedelijke provincies van Nederland blijken relatief veel hoogopgeleide mensen te wonen. De arbeidsparticipatie van hoogopgeleiden is hoog en laat weinig provinciale verschillen zien. Zeeuwse vrouwen met een hoge opleiding maken relatief vaak geen deel uit van de werkzame beroepsbevolking. Een op de drie hoogopgeleiden heeft een beroep dat beneden zijn of haar opleidingsniveau ligt.

Inleiding

Het is bekend dat Nederlanders steeds vaker hoogopgeleid zijn en dat deze groep vaker participeert op de arbeidsmarkt dan middelbaar of lager opgeleiden (CBS, 2010). Over de verschillen tussen provincies in het aandeel hoogopgeleiden en hun arbeidsparticipatie is echter minder bekend. Dit artikel brengt daarom de provinciale verschillen in het aandeel hoogopgeleide mannen en vrouwen, en hun arbeidsparticipatie, in kaart. Ook wordt ingegaan op de vraag in hoeverre deze hoogopgeleiden in staat zijn een beroep te vinden dat aansluit bij hun opleidingsniveau. De beschikbaarheid van passende banen kan een reden zijn om in een bepaalde regio te gaan of blijven wonen. Om deze reden wordt ingegaan op de provinciale verschillen die er in dit opzicht tussen mannen en vrouwen bestaan.

Methode

De cijfers in dit artikel zijn afkomstig uit de Enquête Beroepsbevolking van het Centraal Bureau voor de Statistiek. Onderwerp van dit artikel zijn de ruim 2,2 miljoen hoogopgeleide personen die in de periode 2007–2009 tussen 25 en 65 jaar oud waren en geen opleiding (meer) volgden. Om rekening te houden met het feit dat bepaalde provincies relatief veel studenten tellen die hun hoogste opleidingsniveau nog niet hebben behaald, blijven de 15- tot 25-jarigen en degenen die nog een opleiding volgen buiten beschouwing. De 25- tot 35-jarigen zullen enkele keren afzonderlijk worden beschreven, omdat deze groep in zekere mate bepalend is voor de toekomstige situatie op de arbeidsmarkt.

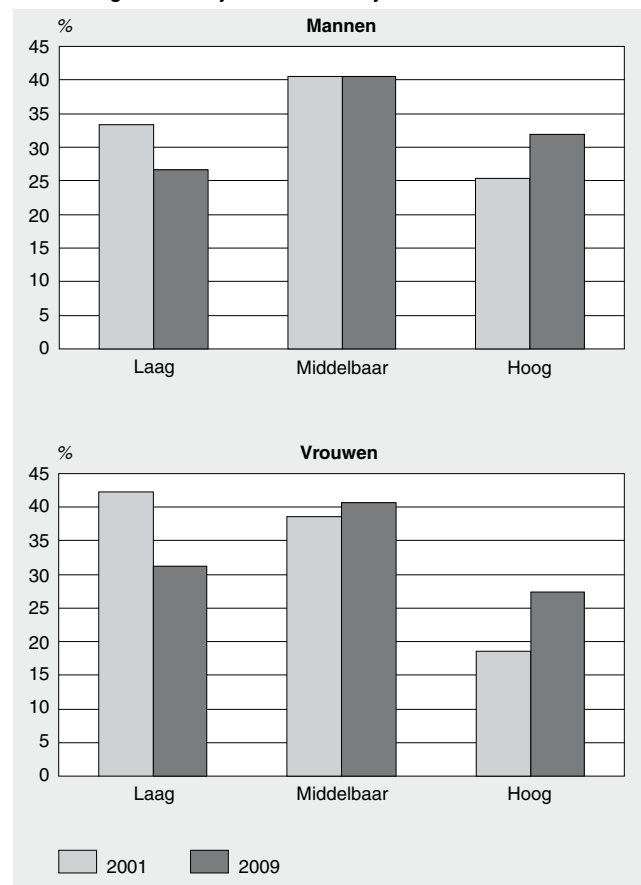
Resultaten

Aandeel hoogopgeleiden neemt toe

Steeds meer inwoners van Nederland ronden met succes

een hbo-opleiding of universitaire studie af. In 2009 was van de 25- tot 65-jarigen die geen opleiding (meer) volgden 30 procent hoogopgeleid. In 2001 was dat nog 22 procent. Bij mannen is het aandeel hoogopgeleiden groter dan bij vrouwen (grafiek 1). Het aandeel hoogopgeleide vrouwen groeit de laatste jaren echter relatief sterk. In 2009 was het verschil tussen het aandeel mannen en vrouwen met een hoog opleidingsniveau hierdoor teruggelopen. Van de mannen was 32 procent hoogopgeleid en van de vrouwen 27 procent. In 2001 was het verschil nog 7 procentpunten.

1. Bevolking van 25–64 jaar naar onderwijsniveau

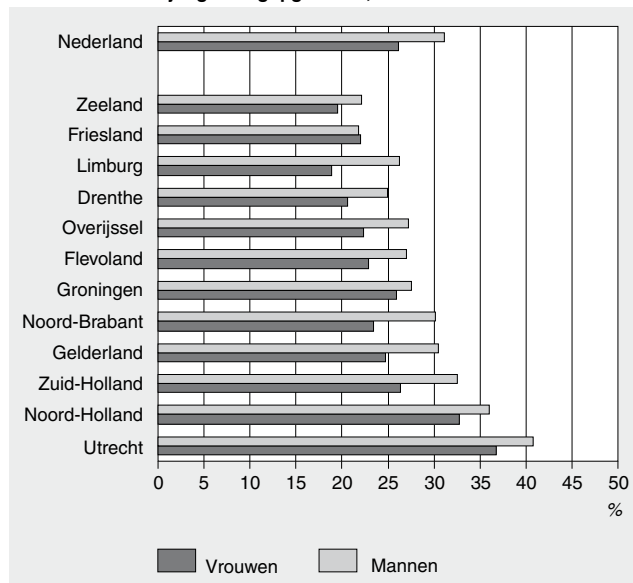
De afgelopen jaren zijn onder de pas afgestudeerden van hbo en universiteit de vrouwen in de meerderheid. Als dit zo blijft, zullen de vrouwen hun achterstand over enige tijd volledig hebben ingelopen. Onder hoogopgeleiden van 25 tot 35 jaar zijn vrouwen al in de meerderheid. Van de 25- tot 35-jarige vrouwen is 38 procent hoogopgeleid, tegenover 32 procent van de mannen.

Hoogste aandeel in het westen

In de periode 2007–2009 bedroeg het landelijk gemiddelde van het aandeel hoogopgeleide mannen en vrouwen respectievelijk 31 en 26 procent (grafiek 2). Deze aandelen la-

ten grote provinciale verschillen zien. Het aandeel hoogopgeleiden is het hoogst in de Randstedelijke provincies. In Utrecht was in 2007–2009 ruim 40 procent van de mannen en 37 procent van de vrouwen hoogopgeleid. Met 22 procent hadden Friesland en Zeeland het laagste aandeel hoogopgeleide mannen. Bij de vrouwen had Limburg met 19 procent het laagste aandeel, gevolgd door Zeeland met 20 procent. In Limburg was het verschil tussen mannen en vrouwen het grootst (ruim 7 procentpunten). Friesland was de enige provincie met nauwelijks verschil tussen mannen en vrouwen.

2. Aandeel 25–64-jarige hoogopgeleiden, 2007/2009

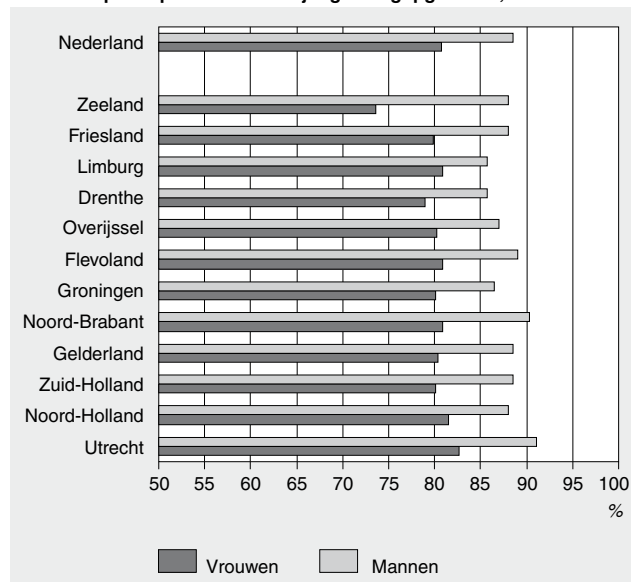
Arbeidsparticipatie vrouwen in Zeeland het laagst

Hoogopgeleiden behoren relatief vaak tot de werkzame beroepsbevolking. In 2007–2009 had landelijk ruim 88 procent van de hoogopgeleide mannen betaald werk voor twaalf uur of meer per week. Bij de middelbaar en lager opgeleiden was dit respectievelijk 84 en 75 procent. Bij de vrouwen waren de verschillen naar opleidingsniveau groter. Van de hoogopgeleide vrouwen behoorde bijna 81 procent tot de werkzame beroepsbevolking. Bij de middelbaar opgeleide vrouwen was dit 67 procent en bij de laagopgeleide vrouwen slechts 40 procent.

De netto arbeidsparticipatie van hoogopgeleiden is in alle provincies hoog (*grafiek 3*). Bij mannen zijn de verschillen tussen de provincies klein. De arbeidsparticipatie was met 91 procent het hoogst in Utrecht en met ruim 85 procent het laagst in Limburg en Drenthe. Bij de vrouwen zijn de verschillen groter. Ook bij hen was de participatie het hoogst in Utrecht. Daar behoorde bijna 83 procent van de hoogopgeleide vrouwen tot de werkzame beroepsbevolking. In Zeeland was dit bij slechts 74 procent het geval. Zeeland blijft hiermee duidelijk achter bij de overige provincies. In alle provincies is de participatie van mannen hoger dan die van vrouwen. Het verschil in participatie tussen hoogopgeleide mannen en vrouwen is het kleinst in Limburg.

Bij de 25- tot 35-jarigen was in Groningen de arbeidsparticipatie van hoogopgeleide vrouwen gelijk aan die van mannen. In de overige provincies participeerden de mannen nog altijd meer. In Zeeland was ook de participatie van jongere hoogopgeleide vrouwen het laagst. De achterstand op de overige provincies was echter zeer klein. Landelijk gezien had 96 procent van de hoogopgeleide mannen van 25 tot 35 jaar betaald werk, tegen 91 procent van de vrouwen.

3. Arbeidsparticipatie van 25–64-jarige hoogopgeleiden, 2007/2009

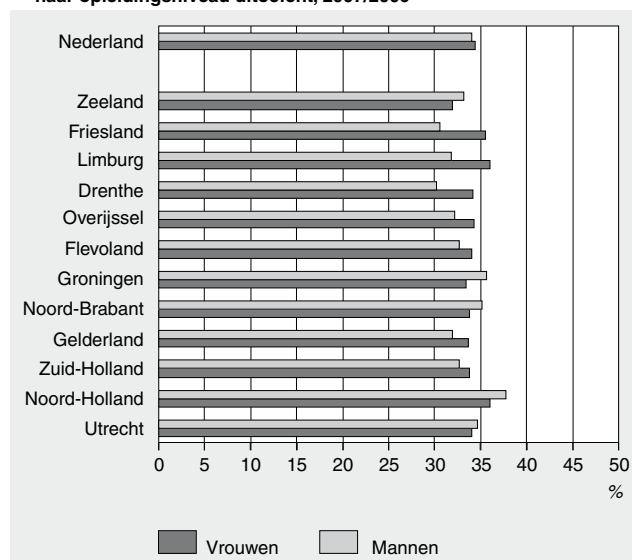

Ruim een derde onder opleidingsniveau

De provinciale verschillen in arbeidsparticipatie van hoogopgeleiden zijn niet groot. Het is echter de vraag of deze hoogopgeleiden een baan hebben die aansluit bij hun opleidingsniveau. Om op deze vraag een antwoord te kunnen geven, wordt hier gekeken naar eventuele regionale verschillen in het aandeel hoogopgeleiden dat een beroep heeft onder zijn of haar niveau. Het gaat daarbij om personen met een universitaire opleiding die ten minste twaalf uur of meer per week werkzaam zijn in een beroep op hbo-, middelbaar of lager niveau of om hbo-ers die een baan hebben op middelbaar of lager beroepsniveau.

Van de hoogopgeleide werkzame beroepsbevolking werkte in de periode 2007–2009 ruim een derde onder zijn of haar opleidingsniveau (*grafiek 4*). Van de hoogopgeleide mannen in Noord-Holland gold dit voor 38 procent. In Drenthe werkte slechts 30 procent van de hoogopgeleide inwoners onder hun niveau. De verschillen tussen de provincies zijn bij beide seksen klein. Ook bij vrouwen valt op dat de inwonsters van Noord-Holland relatief vaak onder hun niveau werken. Voor hoogopgeleide vrouwen in Limburg en Friesland geldt hetzelfde. Het aandeel hoogopgeleide vrouwen is in deze twee provincies al laag en van degenen die betaald werk hebben, werken ook nog eens relatief velen onder hun niveau. In Zeeland werken hoogopgeleide vrouwen het minst vaak onder hun opleidingsniveau. Dit is

4. Aandeel 25–64-jarige hoogopgeleiden dat een beroep onder zijn of haar opleidingsniveau uitoefent, 2007/2009

echter wel de provincie waar hoogopgeleide vrouwen be-
 duidend minder participeren dan in de overige provincies.

In vijf provincies kwam het bij hoogopgeleide mannen vaker
 voor dat ze een beroep onder hun niveau hadden dan bij de
 hoogopgeleide vrouwen. Bij de 25- tot 35-jarigen werkten
 mannen in bijna alle provincies vaker onder hun niveau dan
 vrouwen. De groep vrouwen tussen 25 en 35 jaar met een
 hoog opleidingsniveau is relatief groot en zij werken ook
 nog iets minder vaak dan mannen onder hun niveau (36 pro-
 cent, tegen 39 procent voor mannen). Deze jongeren staan
 aan het begin van hun carrière. Mede daardoor hebben zij
 iets vaker een baan die (nog) niet overeenkomt met hun
 opleidingsniveau.

Literatuur

CBS, 2010, Jaarboek Onderwijs in Cijfers. CBS, Den Haag/
 Heerlen.

Tabel 1
Arbeidsparticipatie van 25–64-jarige hoogopgeleiden, 2007/2009

Provincie	Aandeel hoogopgeleiden	Netto arbeidsparticipatie	Aandeel met werk onder niveau opleiding
	%		
Groningen	27	83	35
Friesland	22	84	33
Drenthe	23	83	32
Overijssel	25	84	33
Flevoland	25	85	33
Gelderland	28	85	33
Utrecht	39	87	34
Noord-Holland	34	85	37
Zuid-Holland	29	85	33
Zeeland	21	81	33
Noord-Brabant	27	86	35
Limburg	23	84	33
Nederland	29	85	34